

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-2

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52
Volume 52

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkey, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce

Adresa redakce

Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk

Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 806/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

likostních kategorií a šterku, prolitých maltou. Součástí základového tělesa byl rovněž kamenný kanál o vnitřní světlosti přibližně 0,6×0,6 m, s bočnicemi pečlivě vyskládanými z lomového kamene. Z hlediska interpretace nelze za současného stavu výzkumu rozhodnout, jednalo-li se o zařízení přivádějící vodu do kašny, či spíše soudobá kanalizační stoka. V blíže nepostihnutelem časovém intervalu od svého vzniku byl kamenný kanál zasypan lomovými kameny, prolitými maltou.

Prostřednictvím sondy S2, vedené zevně k tělesu kašny (obr. 53), byl získán první dílčí přehled o stratigrafii fulneckého náměstí. Svrchní část geologického podloží je v těchto místech tvořena šterkopísky potoční terasy, na něž nasedají fluviaální písčitohlinité sedimenty. Po vrch podloží byl snad někdy v průběhu 14./15.–15. století zpevněn kamenným posypem, tvořeným úlomky lomového kamene různých velikostních kategorií a říčními valouny (obr. 54). Povrch tohoto nejstaršího doloženého dláždění byl nejspíše průběžně čištěn, konečnou rezignací na pravidelnou údržbu dokládá vrstva provozních nečistot, obsahující nepočtený keramický materiál, rámcově datovatelný do 15.–16. století. Následuje souvrství raně novověkých terénních dorovnávek, do jejichž povrchu byl veden výkop pro bazén kašny, patrně z poloviny 18. století. V souvislosti s instalací kašny byl okolní terén nivelizován vrstvou hlinitojílovitého písku, jež tvořila podklad kamenného dláždění, dochovaného pouze fragmentárně v části sondy. V průběhu 19.–19./20. století došlo k dalšímu navýšení terénu v okolí kašny, patrně v souvislosti se zmenšením půdorysu bazénu, a položení nového kamenného dláždění, jež fungovalo až do razantní poválečné obnovy města.

Rozsahem nevelký záchranný archeologický výzkum přinesl první vhled do stratigrafie fulneckého náměstí a přispěl k poznání konstrukčních souvislostí významného vodohospodářského prvku, jaký představuje hlavní městská kašna.

František Kolář, Jakub Langr

Literatura

AM Brno, *Hofferiana*.

Bakala, J. 1977: Zrod městského zřízení na středověkém

Opavsku. *Časopis Slezského zemského muzea, série B*, 26, 97–122.

Gavendová, M., Koubová, M., Levá, P. 1996: *Kulturní památky okresu Nový Jičín*. Ostrava.

Kuča, K. 1996: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, I. díl A–G*. Praha.

Rybniček, M. 2011: *Fulnek – náměstí Komenského, akce 68/10*. Rkp. závěrečné zprávy Dendrochronologické laboratoře Ústavu nauky o dřevě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity. Uloženo: Archiv NPÚ, ú. o. p. v Ostravě.

Samek, B. 1994: *Umělecké památky Moravy a Slezska I*. Praha.

Resumé

Fulnek (Bez. Nový Jičín), Komenského Platz. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung. překlad

HODONÍN (OKR. HODONÍN)

Komenského ulice. Pozdní středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

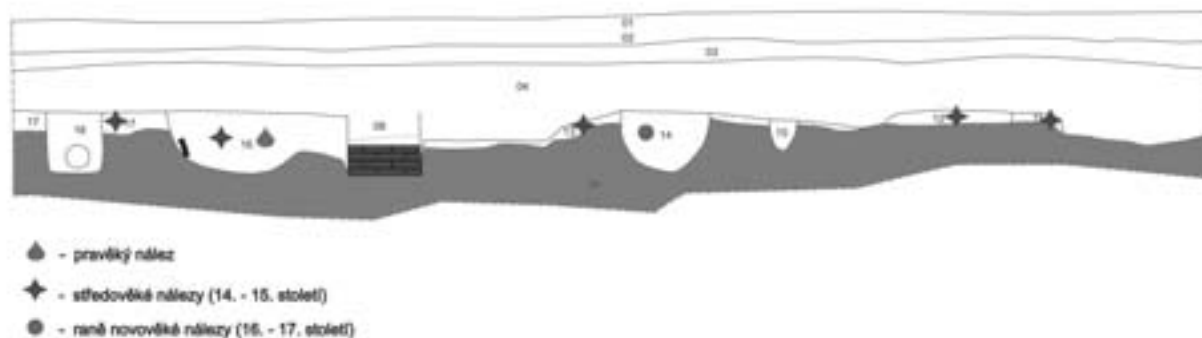
Záchraný archeologický výzkum formou odborného dohledu, realizovaný během února a března 2009, byl vyvolán stavbou kanalizace v ul. Komenského v centru Hodonína. V místech křížení ulice Komenského s ulicí Dobrovolského bylo možné dokumentovat profil, který dokládal vývoj ulice od počátků města až do současnosti. V hloubce 1,6 m pod současnou vozovkou se nacházelo písčité podloží, ve kterém se dochovala prohlubeň 50 cm. Zatím jen hypoteticky můžeme uvažovat o jakési středověké strouze. Pak následovala vrstva s větším množstvím nálezu, časově spadající do pozdního středověku. V hloubce 1,4 m následoval komunikační horizont, v podobě zpevnění povrchu hrudkami metalurgické či kovářské strusky a kusů mazanice. Nejde o klasickou dlažbu, doloženou zde až počátkem 20. století, ale patrně o lokální úpravu cesty. Z této 10 cm vrstvy pochází i poměrně mohutná silně zkorodovaná koňská podkova. Datovat tento horizont i následující písčitou vrstvu lze někam na skloněk 15. století. Další vrstva z první poloviny 16. století měla opět komunikační charakter.

Další pozitivní situace ležely v Z polovině Komenského ulice. Pod asfaltovou silnicí a novodobou kamennou dlažbou se nacházela mohutná vrstva původní ornice. Pod ornici leželo žluté písčité podloží, do kterého byly zahloubeny jednotlivé objekty (obr. 55). Jednalo se o menší jámy, jamky a úzké příkopy. Jámy byly většinou raně novověkého stáří, nejasné funkce. Pozornost si však zaslouží vrstva zelenožlutošedého jílu (s. j. 12). Přes 1 m dlouhá a 15 cm mocná vrstvička obsahovala velké množství keramických nálezu, následně splených do větších torz hrnců, mís a masivních zásobnic. Datovat nálezy můžeme někam do pozdního středověku. Na základě sídlištních objektů a kulturních vrstev lze předpokládat v Z části Komenského ulice usedlost zaniklou někdy koncem středověku nebo na počátku novověku. Dnešní Komenského ulice vznikla až počátkem 90. let 19. století (Franz Josef Gasse). Předtím se v těchto místech rozkládalo panské pole, popsané a znázorněné na mapě stabilního katastru z počátku 19. století.

Masarykovo náměstí. Středověk, novověk. Město, hřbitov. Záchraný výzkum.

V souvislosti s celkovou rekonstrukcí Masarykova náměstí, včetně zřízení nových inženýrských sítí a zejména se stavbou kašny a strojovny, probíhal od konce září 2007 do ledna 2008 rozsáhlý záchranný archeologický výzkum, jímž byla dotčena J část náměstí, tj. prostor mezi kostelem sv. Vavřince a radnicí (obr. 57). Střed dokumentovaného prostoru leží na souřadnici 48°50'55.239"N a 17°7'42.395"E (WGS-84).

Nejstarší zjištěné stopy osídlení ve zkoumaném prostoru lze na základě keramických nálezu zařadit do doby bronzové (srov. kap. Doba bronzová). Následující aktivity již souvisely s raně středověkým osídlením, s počátky lokovaného města a s jeho středověkým a novověkým vývojem. Nejstarším středověkým horizontem zjištěným výzkumem plochy pro strojovnu kašny bylo mladohradištní pohřebiště z 11.–poč. 13. století, na kterém byly nalezeny kostrové pohřby více jak dvaceti jedinců s orientační při-

Obr. 55. Hodonín, Komenského ulice. Dokumentace jižního řezu.

Abb. 55. Hodonín – Komenského Str. Dokumentation des südlichen Schnitts.

blíže Z–V (obr. 58). U několika pohřbů se nacházela výbava. Ve dvou případech to byly typické bronzové malé záušnice a jedny náušnice (?), vyrobené z dvojice spletených drátků. Dále se podařilo v lebce jednoho jedince objevit minci – denár z poloviny 11. století (falzum uherské ražby). Jedná se o tzv. obol mrtvých. Snad již v první polovině 13. století v souvislosti s lokací města byl hřbitov plošně omezen pouze do užšího prostoru kolem kostela sv. Vavřince. Prostor po zaniklém hřbitovu je nadále využíván jako náměstí. Pod budoucí kašnou se nacházely v písčitém podloží zářezy od kol vozů. Během vrcholného a zejména v pozdním středověku se terén náměstí zvýšil asi 0,5 m mocným souvrstvím. Do tohoto souvrství bylo zahlabeno několik drobných objektů, které sloužily patrně trhovcům. Ve třech případech se jednalo o větší odpadní jámy, vyplněné nálezy ze 14.–15. století. Před starou radnicí obsahovala jáma dokonce 2 drobné kostěné hrací kostky a 2 celé nádoby, vedle většího množství skořápek z vajčiček. Do středověku lze datovat i jámu s dvojicí koster selat a částí kostry štěněte. V raném novověku pokračoval nárůst terénu. Zachyceny byly rovněž pece, převážně z období třicetileté války, dále četné spáleništní horizonty. Při výzkumu byl získán soubor několika desítek drobných mincí ze středověku a zejména z raného novověku. Průzkumem byl dotčen i prostor při kostele sv. Vavřince, kde se podařilo odkrýt kostry ze závěrečné fáze pohřbívání, tj. ze 17.–18. století. Z přídatků lze jmenovat dřevěné závěsné kříže, stříbrné a bronzové svátostky, čepce se skleněnými ozdobami. Jižní okraj hřbitova byl vymezen zdí postavenou na cihelných vynášečích pasech. Před vstupem do kostela se u hřbitovní zdi nacházela prázdná hrobka vyzděná z cihel.

Povrch náměstí byl opatřen souvislým zpevněním v podobě dláždění až v roce 1856/9. Nejmladší dlažba vznikla v letech 1910/11, tvořily ji žluté keramické dlaždice, tzv. šatovky.

V rámci oprav chodníků a přechodů na Masarykově náměstí došlo dále v říjnu 2009 při kontrole výkopů pro kabely v S části náměstí před vstupem do OD IRO k objevení částečně zasypané kamenné studny. Místo nálezu leží na souřadnici 48°50'58.35"N a 17°7'43.92"E (WGS-84). Dno studny, resp. její zásep ležel v hloubce 4, 15 m pod současným chodníkem, průměr studny v horní části dosa-

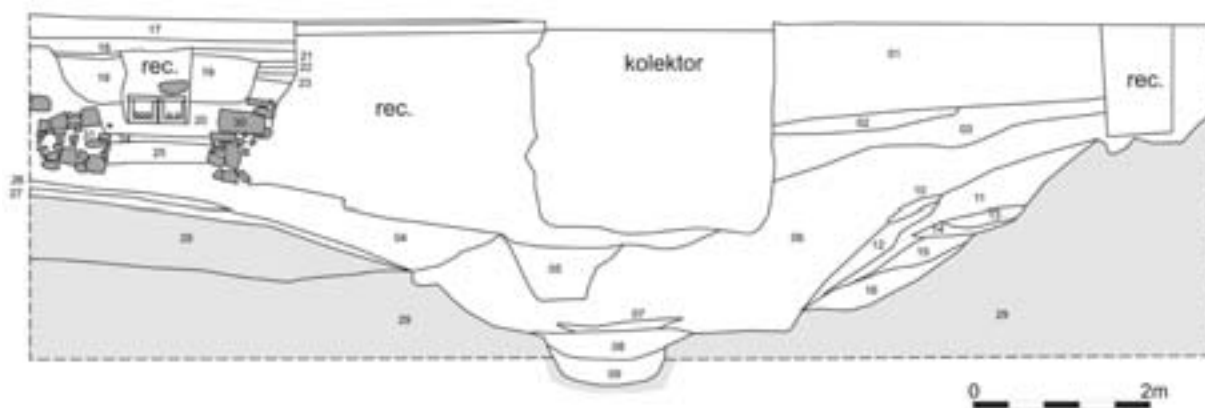
huje 1,2 m. Plášť studny byl vyzděn z kamenů pojených jílem, šířka kamenného pláště byla 0,4 – 0,5 m. Nad kamenným pláštěm ležela cihelná nadezdívka. Stáří studny nelze přesně stanovit, snad mohla být vybudována v 17. nebo 18. století.

Masarykovo náměstí, Národní třída. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V letech 2008–2010 proběhl záchranný archeologický výzkum v Z části Masarykova náměstí a v dolní části Národní třídy (srov. kap. Doba bronzová). Výzkum byl vyvolán rekonstrukcí kmenové stoky probíhající středem stávající komunikace, včetně domovních přípojek a výstavbou dvou přípojek NN ke kostelu sv. Vavřince a k morovému sloupu.

Průběh liniového výkopu byl pracovním rozdělen do 65 sond o délce 4 m, při šířce 3 m. V prostoru Masarykova náměstí byl po skrývce novodobých navážek realizován plošný odkryv. V prostoru Národní třídy navazovala podrobná dokumentace profilů v celkové délce 140 m. V S úseku zkoumané části Národní třídy byl opět prováděn plošný odkryv archeologickými metodami.

Pouze několik zlomků keramiky z lokačního horizontu je možné datovat snad již do 1. poloviny 13. století, kdy vzniká město založené kolem již existujícího hřbitova s předpokládaným románským kostelem. Velkou část archeologických situací zkoumaných při plošném odkryvu lze řadit rámcově do 13.–15. století. Jedná se o drobné sloupové a kúlové jamky, jež jsou pozůstatkem neznámých nadzemních staveb. U morového sloupu byla nalezena dokonce linie kúlových jamek zahlabených do žlábků dokládající palisádové oplocení (obr. 59). Druhou skupinu objektů představují rozlehlé a hluboké objekty mající charakter zásobních, příp. odpadních jam. V několika z nich byly objeveny četné nálezy artefaktů odpadního charakteru, jako např. rozbité keramické nádoby, zvířecí kosti, velké množství skořápek z vajčiček atd. Tyto jámy se vyskytovaly především v koncentraci před domy č. p. 266/14 a 1471/19. Ojedinele se tyto objekty vyskytovaly i před tržnicí, restaurací Švihák a u hodonínské radnice. Do vrcholného a pozdního středověku patří i výstavba a zejména postupné zanášení městského obranného příkopu, zachyceného na řezu před domem č. p. 380/23 (obr. 56). Zajímavým zjištěním byly také rýhy a žlábký

Obr. 56. Hodonín, Masarykovo náměstí, Národní třída. Severovýchodní řez městským příkopem.

Abb. 56. Hodonín, Masaryk Platz, Národní Str. Schnitt durch den mittelalterliches Graben.

Obr. 57. Hodonín, Masarykovo náměstí. Celkový pohled na mladohradištní pohřebiště v sondě pro strojovnu.

Abb. 57. Hodonín – Masaryk Platz. Gesamtansicht auf das jungburgwallzeitliche Gräberfeld.

Obr. 58. Hodonín, Masarykovo náměstí. Detail kostry muže č. 204.

Abb. 58. Hodonín, Masaryk Platz. Detail des Männerskeletts Nr. 204.

v písčitém podloží, které zde zanechaly vozy někdy ve 13.–14. století. Nejčastěji zachyceným středověkým kontextem byly kulturní vrstvy a vrstvičky odpadního charakteru, které se nacházely prakticky po celé zkoumané ploše. Minimálně od středověku až do současnosti se ve zkoumaném prostoru nacházela cesta. Jednalo se o neuzpevněnou komunikaci s lokálními výsypkami a vyrovnávacími horizonty. Zachyceny zde byly mocné spáleništní horizonty s raně novověkou keramikou, mincemi a koňskými podkovami. Ze zajímavých nálezů lze jmenovat především hlavně pušky a pistole, snad z období třicetileté války. Do mladšího novověku řadíme objev kamenných základů neznámé stavby u morového sloupu na Masarykově náměstí (obr. 59). Stavbu tvořil obdélný opravený kamenný blok s dvěma železnými čepy, přilehlá kamenná zdiva, kamenné dláždění a ze Z strany navazující mělký kamenný žlab směřující k zaniklému hřbitovu při kostele sv. Vavřince. Další novověká kamenná zdiva byla odkryta nad příkopem u hlavní světelné křižovatky. Ve výplni byla nalezena např. téměř nepoškozená zdeformovaná trojnožka. Objevená zdiva vymezovala jakousi

strouhu vybudovanou zřejmě po zániku a zasypání městského příkopu v polovině 18. století.

Od července do srpna 2010 došlo k dokumentaci narušené stratigrafie u kanalizačních přípojek na Masarykově náměstí před domy č. p. 392/9, 394/7, 395/6, 396/5 a ve dvorní části domu č. p. 1471/19 na Národní třídě. Jednalo se o zahloubené objekty a o kulturní souvrství dokumentující vývoj veřejného prostranství a zázemí parcely od vrcholného středověku až do současnosti. Vrstvy měly charakter několikanásobných navážek odpadu, či stavebních sutin, často požárového původu. Pouze před domem č. p. 395/6 při současné silnici byla narušena zásobní jáma keramikou pocházející ze 14.–15. století.

Počátkem října 2010 byl dokumentován výkop přípojky NN pro kostel sv. Vavřince. Stratigrafie byla dokumentována před č. p. 395/6, kde u silnice v první protlakové jámě byla zachycena kromě středověkého souvrství i zahloubená zásobní jáma (tataž jáma již předtím dokumentovaná v kanalizační přípojce – viz výše) částečně dokopávaná v ploše. Dno se nacházelo v hloubce přibližně 3 m. V prostoru u kostela, v místech zrušeného hřbitova,

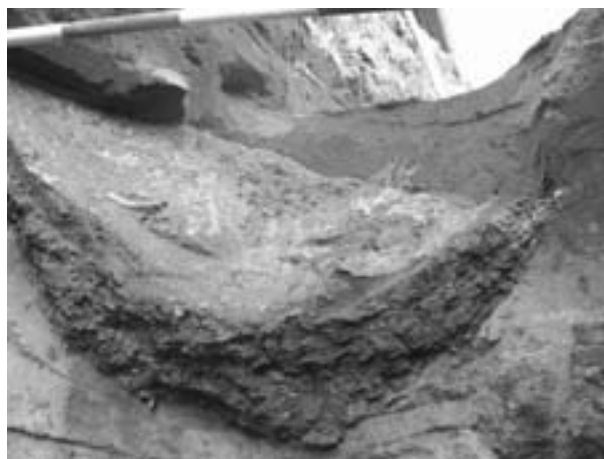
Obr. 59. Hodonín, Masarykovo náměstí, Národní třída. Pohled na palisádu a kamenné základy stavby.
Abb. 59. Hodonín, Masaryk Platz, Národní Str. Blick auf die Palisade und steinerne Fundamentmauer.

Obr. 60. Hodonín, Rybářská ulice, ulice Nábřeží. Železná šipka.
Abb. 60. Hodonín, Rybářská und Nábřeží Str. Eiserne Pfeilspitze.

Obr. 61. Hodonín, Masarykovo náměstí, Národní třída, Dobrovolského, Měšťanská, Sadová ulice. Pohled na středověkou pec.
Abb. 61. Hodonín, Dobrovolského Str., Měšťanská Str., Sadová Str. Mittelalterlicher Töpferofen.

Obr. 62. Hodonín, „Starý cukrovar“. Raně středověký objekt s maznicovými výmazy.
Abb. 62. Hodonín, "Starý cukrovar" ("Alte Zuckerfabrik"). Frühmittelalterliche Grube mit ausgebranntem Lehmewurf.

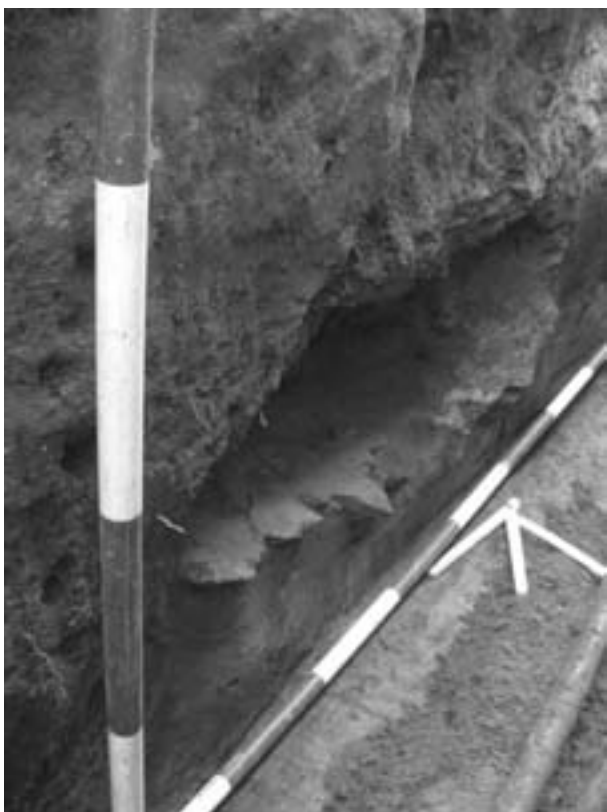
druhá protlaková jáma, stejně jako pokračující výkop, nezasáhli úrovně nejmladších pohřbů, a to ani v hloubce 1,6 m pod povrchem. Další samostatný výkop pro kabely NN se nacházel u morového sloupu. V hloubce 1 m pod povrchem ležela pravěká kulturní vrstva s keramikou a písčité podloží. Na ni nasedalo středověké a raně novověké souvrství a recentní navážky. Hroby zde zachyceny nebyly. Úzkým výkopem tak nepřímou můžeme vymezit S okraj hřbitova, který se nachází ještě blíž k presbytáři kostela.

Masarykovo náměstí, Národní třída, Dobrovolského, Měšťanská, Sadová ulice. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Od března do září 2009 proběhl v prostoru historického jádra Hodonína záchraný archeologický výzkum prováděný formou odborného dohledu, který byl vyvolán stavbou plynovodu. Pozitivní situace se podařilo zjistit na Masarykově náměstí, na Národní třídě, v ulicích Dob-

rovolského, Měšťanská a Sadová. Zde se podařilo dokumentovat, převážně na stěnách výkopů, sídlištní vrstvy a menší zahloubené objekty datované od vrcholného středověku až po současnost. Pravěké osídlení dokládají nečetné zlomky keramiky obsažené v písčité vrstvě nad podložím (srov. kap. Doba bronzová). V JV a JZ části Masarykova náměstí výkopy narušily mohutné destruktivní vrstvy spálených dřevohliněných domů s množstvím fragmentů mazanice a keramických nádob přešlých výrazným žárem.

V ulici Dobrovolského, přímo před vstupem do budovy Střední průmyslové školy (č. p. 126), prot' al výkop středověkou hrnčářskou pecí (obr. 61). Na obou stěnách se v hloubce asi 0,7–1 m pod současným terénem dochovalo vymazané dno pece nad silně do červena propáleným písčitém podložím. V zásypu pece a v jejím bezprostředním okolí se nacházelo velké množství zlomků keramických nádob a jejich torz, z nichž za pozornost stojí téměř celá

Obr. 63. Hodonín, Radniční ulice. Celkový pohled na zkoumanou plochu od jihu.

Abb. 63. Hodonín, Radniční Str. Gesamtansicht auf die Grabungsfläche von Süden.

Obr. 64. Hodonín, Štefánikova ulice. Novověká zdobená dýmka.

Abb. 64. Hodonín, Štefánikova Str. Neuzeitliche verzierte Tompfeife.

miniaturní nádobka. Nálezy datují zánik pece rámcově do 14.–15. století.

Před domem č. p. 387 na Národní třídě se podařilo zachytit relativně početný soubor zlomků z nádobkových a komorových renesančních neglazovaných kachlů. Z rýh na Masarykově náměstí a na Národní třídě pochází rovněž několik mincí menších nominálů, převážně novověkého stáří.

Radniční ulice. Raný středověk až novověk. Sídliště, město. Záchranný výzkum.

Počátkem října 2009 bylo v souvislosti s rekonstrukcí budovy bývalé radnice č. p. 115 na Masarykově náměstí dokumentováno historické souvrství ve výkopu pro kanalizační přípojku. Přípojka se nachází v Radniční ulici na souřadnici 48°50'54.079"N a 17°7'45.119"E (WGS-84). Na profilech i částečně v ploše se podařilo zachytit několik zahlužených objektů, které spolu se souvrstvím postihují vývoj zkoumaného prostoru od 13. století do současnosti (obr. 63). Některé kontexty lze datovat snad i do 12. století. Raně novověké období je zde zastoupeno výrazným spáleništním horizontem s četnou mazanicí a rozsáhlým zahluženým objektem se souborem zlomků renesančních glazovaných i neglazovaných kachlů. Zřejmě z druhé poloviny 19. století pochází zaniklý klenutý sklep vyzděný z pálených cihel.

Rybářská ulice, ulice Nábřeží. Raný středověk až novověk. Sídliště, město. Záchranný výzkum.

Od září do prosince 2009 a od května do června 2010 proběhl v ul. Rybářská a ul. Nábřeží záchranný archeo-

logický výzkum v souvislosti se stavbou kanalizace, vodovodu a plynovodu. V pásu přibližně 100 m byly dokumentovány větší i menší jámy převážně sídlištního charakteru. Ve dvou případech se jedná dokonce o objekty s pyrotechnickými aktivitami. Na základě nálezů, především keramiky, lze většinu objektů rámcově datovat do 11.–12. století. Nalezen zde byl i poškozený zelený skleněný kroužek (prstýnek?) a železný hrot šípů s tulejkou (obr. 60). Z následných časových period se zde podařilo zachytit sídlištní souvrství a historické komunikační horizonty. Starou komunikaci spojující Moravu a Horní Uhry, která vedla právě zkoumanou Rybářskou ulicí, lokálně dokládají vyjeté koleje vozů, ztracené koňské podkovy a četné raně novověké navážky, ze kterých se podařilo výzkumem získat např. zlomky renesančních kamnových kachlů a skleněné okenní terčíky. Rybáře ležely v minulosti na jednom z hodonínských ostrovů, na kterém se zřejmě rozkládalo osídlené předhradí hodonínského přemyslovského hradu. V písčité vrstvě nad podloží se vyskytovaly zlomky pravěké keramiky, rámcově datované do doby bronzové (srov. kapitola Doba bronzová).

„Starý cukrovar“. Raný středověk, novověk ?. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu srpna roku 2008 se podařilo při stavbě kanalizace v bývalém areálu firmy Zemědělské zásobování a nákup Pomoraví, a.s. Hodonín, dokumentovat na profilech i v ploše zahlužené objekty a kulturní vrstvy z povelkomoravského období (srov. kap. Doba římská a stěhování národů). Polohu výzkumu udává linie mezi

body o souřadnicích 48°50'58.832"N a 17°6'58.109"E; 48°50'56.326"N a 17°7'0.052"E; 48°50'56.535"N a 17°7'1.484"E (WGS-84). V jednom případě se podařilo prozkoumat i objekt s doklady pyrotechnologických aktivit, jež obsahoval mohutné několikanásobné mazanícové výmazy, ve výplni pak množství keramiky a rybích šupin (obr. 62). Raně středověká lokalita se nachází v trati Kapříška, kde se rozkládala zaniklá ves Kapříšče, zmiňovaná písemnými prameny již v první polovině 12. století.

Při výzkumu byly nalezeny 2 deponie s lidskými kostmi z několika jedinců, které lze hypoteticky datovat nejspíš do období mladšího novověku.

Štefánikova ulice, p. č. 8122. Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

V souvislosti se stavbou polyfunkčního domu na p. č. 8122 proběhl v dubnu a červnu 2010 záchraný archeologický výzkum spočívající v dokumentaci výkopů pro základové pasy. Celkem zde byly zachyceny 4 pozitivní archeologické situace v okolí bodu na souřadnici 48°51'7.793"N a 17°7'39.995"E (WGS-84). Jednalo se o zahloubené objekty, kulturní vrstvy a cihelný sklep. Pozdně středověká keramika se spolu s raně novověkou keramikou nacházela ve 3 zahloubených objektech, ostatní objekty lze datovat do 19.–20. století. V zásepu jednoho z posledně jmenovaných objektů byla nalezena novověká keramická neglazovaná reliéfně zdobená dýmka s nápisy „KOLIN“ a „M M“ (obr. 64).

Při výkopu pro základy SV štítové zdi novostavby se podařilo narušit nezasypaný zrušený sklep na sousední parcele p. č. 203/3. Sklep se nacházel v přední části parcely a souvisel s dnes již zbořeným domem. Sklep obdélného půdorysu s rozměry 6,3×2,8 m je klenutý, vzděný z cihel novodobých formátů, delší osou vede souběžně s uliční čarou. Středověké a raně novověké nálezy mohou souviset se S hodonínským předměstím, jehož počátky zřejmě sahají až do středověku.

Ulice Horní Valy, p. č. 2879/150. Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Při stavbě parkoviště před Domem kultury v Hodoníně na ulici Horní Valy byl v září 2010 proveden záchraný archeologický výzkum. Ve výkopu pro odvodňovací systém v okolí bodu na souřadnici 48°51'5.178"N a 17°7'58.362"E (WGS-84) došlo k narušení pozůstatků dvou lidských jedinců. Z prvního z nich se podařilo získat pouze lebku, kterou předali stavební dělníci s udáním přibližného místa nálezu. Pozůstatky druhé ho nebožtíka sice protnul výkop příčně ve střední partii, ovšem nenarušená část kosterních pozůstatků již byla dokumentována v původní poloze i s hrobovou jámou. Orientace hrobu byla Z–V s hlavou směřující k západu. Poloha kostry a zejména drobné zlomky keramických nádob nalezených v zásepu hrobu nepřímou datují uložení zemřelého do období pozdního středověku. Na základě antropologického určení Mgr. Lucie Konečné (PřF UK Brno) se u prvního zemřelého jedná o ženu ve věku nad 50 let, u druhého jedince „spíše o ženu“ ve věku 34–70 let.

Jelikož skrývka plochy pro parkoviště nedosahovala úrovně případných dalších hrobů a celý prostor byl výrazně narušen novodobou zástavbou domů, není jasné, zda se jedná o ojedinělé pohřby nebo o rozsáhlejší pohřebiště. Podobné pohřby, snad středověkého stáří, byly na-

lezeny počátkem 90. let 20. století, necelých 300 m severovýchodně, v místech bytového domu Pastelky (Škojec 1997, 348). Z novověkých staveb na kontrolované ploše staveniště lze jmenovat základy, cihelné sklepy, suterény a studny náležící domovní zástavbě z 20. století.

František Kostrouch

Literatura

Škojec, J. 1997: Archäologische Fundstätten und Funde im "Hinterland" des Burgwalls von Mikulčice I (Katastralgebiete Hodonín, Lužice, Mikulčice, Moravská Nová Ves). In: L. Poláček (ed.): *Studien zum Burgwall von Mikulčice II*, Brno, 343–397.

Resumé

Hodonín (Bez. Hodonín), Komenského Str. Spätmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Masaryk Platz. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Friedhof. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín). Masaryk Platz, Národní Str. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Masaryk Platz, Národní, Dobrovolského, Měšťanská, Sadová Str. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Radniční Str. Frühmittelalter – Neuzeit. Siedlung, Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Rybářská, Nábřeží Str. Frühmittelalter – Neuzeit. Siedlung, Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), „Starý cukrovar“. Frühmittelalter, Neuzeit ?. Siedlung. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Štefánikova Str., Parz. Nr. 8122. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Horní Valy Str., Parz. Nr. 2879/150. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

HOLŠTEJN (OKR. BLANSKO)

Hrad Holštejn – jeskyně Hladomorna, p. č. 34. Středověk. Hrad. Záchraný výzkum.

Akce proběhla na základě sondáže, která měla vést ke zpřístupnění domnělé podzemní chodby spojující hrad s bývalým hradním vězením – jeskyní Hladomornou. Ve spolupráci s OS Phoenix Holštejn byl v r. 2010 sondován z plošiny hradního návrší podzemní prostor, který byl lokalizován speleolpinisty na základě výstupu do komínové části jeskyně Hladomorny. Místo propojení bylo vybráno na základě fotografické dokumentace, která poukázala na existenci volného komínu v podobě domnělé, uměle upravené podzemní chodby, směřující šikmo k povrchu hradního návrší. Místo sondáže bylo identifikováno pomocí kladiva, kterým se podařilo z podzemí prorazit stropní přepážku chodby až na povrch.

Otvírkou místa propojení bylo dosaženo větší dutiny, která byla zdánlivě ukončena závalem. Jeho následným vymáháním se ale podařilo dosáhnout ústí trativodné chodby, která přeházela z hlíny do pevného skalního masivu. Nejednalo se však o uměle raženou chodbu, ale o přírodní propast ovitou jeskyní, která se asi po 25–30 m napojovala vysutě na hlavní dóm jeskyně Hladomorny.